

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

482. TÄYSISTUNTO 11. JA 12. HEINÄKUUTA 2012

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Osallistumisprosessien sekä paikallisviranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja työmarkkinaosapuolten roolin vahvistaminen Eurooppa 2020 -strategian täytäntöönpanossa” (valmisteleva lausunto)

(2012/C 299/01)

Esittelijä: **Heidi LOUGHEED**

Kyproksen työ- ja sosiaaliministeri Sotiroula Charalambous pyysi 18. huhtikuuta 2012 päivätyllä kirjeellään EU:n tulevan puheenjohtajavaltion Kyproksen nimissä Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan valmistelevan lausunnon aiheesta

Osallistumisprosessien sekä paikallisviranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja työmarkkinaosapuolten roolin vahvistaminen Eurooppa 2020 -strategian täytäntöönpanossa.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaaliasioiden, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 27. kesäkuuta 2012.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 11.–12. heinäkuuta 2012 pitämässään 482. täysistunnossa (heinäkuun 12. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon yksimielisesti.

1. Suositukset

— ETSK kehottaa EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioiden hallituksia uudistamaan poliittisen sitoumuksensa ottaa kaikki asianmukaiset kumppanit (Euroopan parlamentti, alueiden komitea, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea, jäsenvaltioiden parlamentit, alue- ja paikallisviranomaiset, työmarkkinaosapuolet, järjestäytynyt kansalaisyhteiskunta, kansalliset talous- ja sosiaalivirastot ja vastaavat elimet, kaupungit ja kaikki muutkin paikallisviranomaistahojen muodot) mukaan Eurooppa 2020 -strategiaan.

— ETSK sitoutuu jatkamaan kansallisten talous- ja sosiaalivirastojen ja vastaavien elinten sekä järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kansallisten edustajien kanssa tehtyä työtä ryhtymällä asiassa eurooppalaiseksi yhteyspisteeksi ja luomalla näille erityisen foorumin, jolla ne voivat edistää omaa työskentelyään Eurooppa 2020 -strategian parissa.

— Pitkällä aikavälillä ETSK katsoo, että Euroopan unionin tulisi laatia kauaskantoisen näkemyksen sidosryhmien sitoutumisen lopullisesta tavoitteesta ja työskennellä asteittain sen kehittämiseksi.

— Lyhyellä aikavälillä ETSK katsoo, että edistymiseen voitaisiin vaikuttaa merkittävästi monilla pienillä muutoksilla. Erityisesti jäsenvaltioiden ja Euroopan komission olisi harkittava kiireesti uudelleen prosessien ajoitusta ja toteuttamistapoja, jotta kaikilla sidosryhmillä olisi aidot mahdollisuudet osallistua niihin ja kantaa niistä yhteinen vastuu.

2. Johdanto

2.1 EU:n tuleva puheenjohtajavaltio Kypros pyysi 18. huhtikuuta 2012 Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan lausunnon osallistumisprosessien sekä paikallisviranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja työmarkkinaosapuolten roolin vahvistamisesta Eurooppa 2020 -strategian täytäntöönpanossa, sillä Kypros

aikoo tehdä aiheesta painopistealueen sekä omalle puheenjohtajuuskaudelleen että heinäkuussa 2012 pidettävään työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston epäviralliseen kokoukseen.

Eurooppalaisen ohjausjakson kolmas vuosi on käynnissä, joten on sopiva hetki tarkastella Eurooppa 2020 -strategiaan liittyviä osallistumisprosesseja ja pohtia, kuinka niitä voitaisiin kehittää.

2.2 ETSK:n perustama Eurooppa 2020 -ohjauskomitea keskittyy tarkkailemaan tätä työtä ja tuomaan yhteen jäsenvaltioiden kansallisia talous- ja sosiaalineuvostoja ja vastaavia elimiä jakamaan kokemuksia siitä, kuinka osallistumisprosesseja voitaisiin parantaa Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä.

2.3 ETSK:n rooli Eurooppa 2020 -strategian⁽¹⁾ täytäntöönpanossa tunnustetaan nyt täysin, ja komitea haluaa jakaa suosituksiaan siitä, kuinka osallistumisprosesseja voitaisiin parantaa Eurooppa 2020 -strategian ja eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

3. Eurooppa 2020 – uusi järjestelmä

3.1 Euroopan unionilla ja sen väestöllä on vastassaan vakava talous- ja rahoituskriisi, josta on ollut rankkoja seurauksia sekä koko Euroopan unionille että sen kansalaisille. Monet jäsenvaltiot ovat joutuneet äärimmäisen tiukkoihin tilanteisiin, ja kohonnut työttömyys aiheuttaa edelleen huolta. Tästä syystä ETSK katsoo, kuten se on todennut erittäin monissa kolmen viime vuoden aikana antamissaan lausunnoissa, että Eurooppa 2020 -strategia on nyt tärkeämpi kuin koskaan, sillä se tarjoaa kattavan uudistussuunnitelman, jonka tarkoituksena on varmistaa kestävä kasvu ja rakentaa entistä kestävämpää Euroopan unioni.

3.2 Älykästä, kestävä ja osallistavaa kasvua koskeva Eurooppa 2020 -strategia on tärkein kasvustrategia, ja siinä asetetaan keskeisille politiikanaloille tavoitteita sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla. Sen soveltamisala on erittäin laaja: sen yleistavoitteena on edistää älykästä, kestävä ja osallistavaa kasvua ja se kattaa innovoinnissa ja t&t:ssa tapahtuvan kehityksen, ilmastomuutoksen, energiakysymykset, työttömyyskysymykset, teollisuuspolitiikan sekä sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden ja lisäksi siinä käsitellään köyhyyden tasoja, koheesiopolitiikkaa ja paljon muuta.

3.3 Eurooppa 2020 -strategian perustana olevassa hallintotavassa pyritään kokoamaan monikerroksisen järjestelmän puitteissa yhteen EU-tasolla ja jäsenvaltioilla oleva sekä jaettu toimivalta ja edistämään siten Euroopan syvenevän integraation oikeutuksen vahvistamista. Erotuksena Lissabonin strategiaan Eurooppa 2020 -strategiaan sisältyy joukko toisiinsa nivoutuvia lippulavahankkeita, joiden avulla nostetaan esiin ja tuetaan tärkeitä teemakohtaisia aloja, painopisteitä ja yleistavoitteita, ja kurinalainen valvontajärjestelmä – johon liittyy mahdollisuus arvioida kriittisesti jäsenvaltiotason kehitystä (tai sen puutetta).

3.4 Lissabonin strategiaan verrattuna raportointimekanismi on erilainen. Se on paljon aiempaa keskittyneempi, mutta nyt se on lisäksi sopeutettu uusien ja parannettujen taloushallintojärjestelmien prosesseihin siten, että esimerkiksi vakaus- ja lähentymisohjelmat ja kansalliset uudistusohjelmat toimitetaan Euroopan komissiolle samanaikaisesti, mikä mahdollistaa aiempaa kokonaisvaltaisemman näkemyksen muodostamisen siitä, mikä on jäsenvaltioiden tilanne ja miten sitä aiotaan muuttaa.

3.5 Prosessissa tapahtunutta muutosta korostettiin ensimmäisenä Eurooppa 2020 -strategian asiakirjassa itsessään, jossa tehtiin selväksi, että "omistajuutta on korostettava" ja että näin ollen "kansallisen ja aluetason sidosryhmien sekä työmarkkinaosapuolten osallistumista on myös lisättävä". Asiakirjassa tehtiin myös erityinen sitoumus, jonka mukaan ETSK:n ja alueiden komitean pitäisi olla tiiviimmin mukana. Tämä osallistumisprosessien tarve on toistettu useita kertoja, joista tärkeimpinä maininnat Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2010 pidetyn kokouksen päätelmissä sekä Euroopan komission julkaisemassa asiakirjassa *Guidance for drafting, implementing and monitoring National Reform Programmes under the Europe 2020 Strategy* (Ohjeita kansallisten uudistusohjelmien laatimiseen, täytäntöönpanoon ja seurantaan Eurooppa 2020 -strategian puitteissa), jossa vahvistetaan, että strategiaan sitoutumisen kasvattamiseksi on tärkeää, että jäsenvaltioiden parlamentit, työmarkkinaosapuolet, alueet ja muut sidosryhmät osallistuvat tiiviisti kansallisten uudistusohjelmien laatimiseen.

4. Eurooppalaisesta ohjausjaksosta saadut kokemukset

4.1 Eurooppa 2020 -strategiaa toteutetaan nyt kolmatta vuotta, ja on käynyt selväksi, että monet jäsenvaltiot ovat sitoutuneet ottamaan työmarkkinaosapuolet ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan mukaan eurooppalaiseen ohjausjaksoon, ja ne ovatkin ottaneet nämä kumppanit mukaan kansallisiin prosesseihinsa. Sitoumuksen soveltaminen on kuitenkin epätasaista ja sen taso vaihtelee. Ja sielläkin, missä sitoutus on olemassa, esiintyy tasoeroja kumppanien aidossa mukaanottamisessa prosessiin. Vaikka monet jäsenvaltiot informoivat ja konsultoivat kumppaneitaan, prosessi on usein kohdentumaton, ja osallistujista saattaa tuntua siltä, että prosessi on irrallinen ja että siltä puuttuu yleisstrategia. ETSK ja muut tahot ovat esittäneet huolensa etenkin erittäin tiukoista määräajoista, jotka eivät monesti jätä käytännöllisesti katsottuna lainkaan aikaa asianmukaisille keskusteluille työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden tai alueellisten ja kansallisten parlamenttien kanssa. Lisäksi todettakoon, että tämä huoli ei kosketa pelkästään jäsenvaltiotasoa. Monet Euroopan tasolla toimivat organisaatiot ovat kysyneet, olisiko eurooppalaista ohjausjaksoa koskevaa prosessia ja hallinnointia sekä Eurooppa 2020 -strategiaan liittyvää seuranta mahdollista parantaa. Euroopan parlamentti on antanut poliittisia suosituksia⁽²⁾, joiden tavoitteena on määrittellä paremmin sen oma rooli ja sen mahdollisesti antama panos, ja alueiden komitea valmistautuu esittämään omat suuntaviivansa piakkoin.

4.2 ETSK:ssa perustettu Eurooppa 2020 -ohjauskomitea on auttanut olennaisella tavalla kohdistamaan komitean työskentelyä. Sen myötä ETSK on saanut käyttöönsä ryhmän, joka voi hajanaisten huomioiden sijasta tarjota yleisnäkemyksen kaikesta, mitä Eurooppa 2020 -strategia kattaa, sekä strategiaan liittyvistä ehdotuksista. Komission edustajat ja muut toimijat osallistuvat

⁽¹⁾ Sellaisena kuin sitä tuettiin Eurooppa-neuvoston kevätkokouksen päätelmissä sekä vuonna 2011 että 2012.

⁽²⁾ "How effective and legitimate is the European Semester? Increasing the role of the European Parliament" 2011.

jatkuvasti ohjauskomitean kokouksiin. Kansallisten yhteyksien vahvistamiseksi ohjauskomitea kutsuu säännöllisesti jäsenvaltioiden talous- ja sosiaalineuvostot ja vastaavat elimet osallistumaan eurooppalaisen ohjausjakson tärkeisiin vaiheisiin sekä järjestää paikallisia Eurooppa 2020 -tapahtumia yhteistyössä jäsenvaltioiden kansalaisyhteiskuntien toimijoiden kanssa. Tätä työtä tulee vahvistaa ja kehittää edelleen.

4.3 ETSK:n rooli kansallisten talous- ja sosiaalineuvostojen ja vastaavien elinten yhteen tuojana – vaikkei se koskekaan pelkästään eurooppalaista ohjausjaksoa ja Eurooppa 2020 -strategiaa – on osoittautunut hyödylliseksi myös kehitettäessä komitean ja kyseisten neuvostojen analyysejä ja ymmärtämystä eri puolilla Euroopan unionia vallitsevista tilanteista ja vahvistettaessa kaikkien näiden tahojen tekemiä ehdotuksia.

5. Osallistumisprosessien arvo ja hyödyntäminen

5.1 Eurooppalaisen ohjausjakson vaikutusten optimointia silmällä pitäen on selvää, että Eurooppa 2020 -strategiaan liittyvien osallistumisprosessien parantamisesta ja lisäämisestä olisi hyötyä sekä strategialle itselleen että viimein myös kansalaisten hyvinvoinnin kannalta.

5.2 Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot viittaavat usein osallistumisprosessien ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen hyödyllisyyteen. Työmarkkinaosapuolilla ja suurella yleisöllä on itse asiassa jo käytössä joukko erilaisia prosesseja ja järjestelmiä. On hyödyllistä tuoda selkeästi esiin, miksi tämä on niin tärkeää ja mitä suuremman osallistumisen varmistavalla hyvin toimivalla järjestelmällä voidaan mahdollisesti saavuttaa. Ennakoivalla yhteistyöllä työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa voidaan saada aikaan seuraavaa:

- *suurempi "jalanjälki"* tiedon levittämiseksi kaikkialle Euroopan unioniin sekä huomattava heijastusvaikutus
- *korostunut sitoutuneisuus* strategioihin, jos strategioita pidetään kaikkien asianomaisten osapuolten laatimina
- *varhaisvaroitusjärjestelmä* – kansalaisyhteiskunnan organisaatiot ja työmarkkinaosapuolet ovat monissa tapauksissa lähempänä ruohonjuuritasoa, joten ne voivat varoittaa kehittyvistä mikrotrendeistä kauan ennen kuin ne näkyvät jäsenvaltioiden tai Euroopan tasolla
- *valmiudet testata ajatuksia ja kehittää ratkaisuja* – ei ole lainkaan yllättävää, että niillä, jotka seuraavat tilanteita lähimpää, on parhaat mahdollisuudet testata ehdotuksia käytännössä ennen niiden kokonaisvaltaista täytäntöönpanoa, ja että ne tarjoavat usein varsin käytännönläheisiä ja tuloksekkaita ratkaisuja
- *täytäntöönpanon parantaminen* – monissa tapauksissa juuri työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunnan organisaatiot saavat itse vastata ehdotusten varsinaisesta täytäntöönpanosta ruohonjuuritasolla.

6. Erityisehdotuksia osallistumisprosessien parantamiseksi Eurooppa 2020 -strategian puitteissa

6.1 Tarkastellessaan prosesseja, joita unionin ja jäsenvaltioiden tasolla on käytetty tähän saakka, ETSK katsoo, että tehtävää on paljon ja että näitä prosesseja voidaan hyödyntää sellaisen järjestelmän kehittämiseksi, joka synnyttää vankan kumppanuuden EU:n toimielinten, jäsenvaltioiden hallitusten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, kansallisten ja alueellisten parlamenttien ja muiden sidosryhmien keskuudessa. Monet näistä toimista edellyttävät määrätietoisia yhteisiä ponnisteluja, ja niitä ei voida toteuttaa nopeasti. ETSK kuitenkin katsoo, että tällaisia järjestelmiä tulisi kehittää asteittain ja hyödyntäen strategista ja kattavaa monitasoista kumppanuusprosessia samalla kun pannaan ripeästi täytäntöön suoraviivaisia toimia, jotka voivat tuottaa parannuksia lyhyellä aikavälillä.

6.2 Tärkeimpänä seikkana mainittakoon, että ETSK kehottaa kaikkia EU:n toimielimiä ja jäsenvaltioiden hallituksia uudistamaan poliittisen sitoumuksensa säännöllistä ja järjestelmällistä työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden, kansallisten parlamenttien, alue- ja paikallisviranomaisten ja muiden sidosryhmien osallistuminen sekä varmistamaan, että tämä tehdään mahdollisimman kattavasti Eurooppa 2020 -strategian vahvojen, elinvoimaisten ja pysyvien osallistumisprosessien puitteissa. Lissabonin sopimuksessa korostetaan tarvetta konsultoida kansalaisyhteiskuntaa EU:n tasolla päätöksentekoprosessin yhteydessä. Mikäli jäsenvaltiot aikovat kasvattaa omaa sitoutumistaan ja osallisuuttaan sekä Eurooppa 2020 -strategiassa että Euroopan kehitysprosessissa, niiden tulisi noudattaa samaa kurinalaisuutta ja konsultoida talous- ja sosiaalineuvostoja ja vastaavia elimiä niin usein kuin mahdollista.

7. ETSK

7.1 Mitä ETSK:n omaan rooliin tulee, komitea pitää olennaisena, että se jatkaa keskittymistä ja strategista sitoutumista kaikkiin Eurooppa 2020 -strategian osiin, jotta se voi säilyttää jatkossakin kykynsä nähdä mahdolliset yhteisvaikutukset, joita strategia ja sen osatekijät tuottavat.

7.2 ETSK katsoo, että sen luoman Eurooppa 2020 -ohjauskomitean työtä tulee jatkaa ja kehittää. Ohjauskomitean pitää jatkossakin keskittyä strategiaan ja vaikutuksiin, joita sillä on suureen yleisöön, ja sen tulee hyödyntää sisäistä vuorovaikutustaan niiden jäsenten kanssa, jotka eivät ole mukana sen työskentelyssä, jotta varmistetaan kaikkien hyötävän ohjauskomitean yleiskatsauksista ja näkemyksistä.

7.3 ETSK katsoo, että sen asteittaisella työllä kansallisten talous- ja sosiaalineuvostojen välisten yhteyksien ja niiden työskentelyn koordinoimiseksi – maissa, joissa kyseisiä elimiä on – on ollut erittäin myönteisiä vaikutuksia, mutta työtä voidaan edelleen tehostaa. Monilla näistä organisaatioista samoin kuin monilla niiden jäsenistä on Eurooppa 2020 -strategian yhteydessä roolinsa myös jäsenvaltiasoilla. ETSK pitää Eurooppa 2020 -strategiaan osallistumisen parantamista alana, jolla nopeat, selväpiirteiset toimet voisivat tuottaa merkittäviä etuja. Komitea katsoo, että sillä on erinomaiset mahdollisuudet ryhtyä kansallisten talous- ja sosiaalineuvostojen ja vastaavien elinten EU-yhteyspisteeksi ja tukea niitä erityisesti niiden Eurooppa 2020 -strategiaan liittyvässä työssä. ETSK haluaa tehdä tämän sitoumuksen ja aloittaa yhteyksien vahvistamisen ja yhteistyön

prosessin kutsumalla kansalliset talous- ja sosiaalineuvostot ja vastaavat elimet osallistumaan Eurooppa 2020 -strategiaa käsittelevään tapahtumaan niin pian kuin mahdollista.

8. Nopeat toimet muutosten aikaansaamiseksi lähiaikoina

8.1 ETSK tukee voimakkaasti puheenjohtajavaltio Kyproksen aikomusta keskittyä Eurooppa 2020 -strategian osallistumisprosesseihin ja omistaa tälle aiheelle osa heinäkuussa 2012 pidettävän työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvoston epävirallisen kokouksen työskentelystä. ETSK pitää tätä vankkana alkuna sille, että jäsenvaltiot ja Euroopan komissio alkavat täysipainoisesti pohtia, miten kukin niistä voisi parantaa omaa toimintaansa.

8.2 ETSK kehottaa kaikkia jäsenvaltioita tuottamaan selkeää kansallisen tason tietoa siitä, mitkä julkisen vallan virastot vastaavat mistäkin Eurooppa 2020 -strategiaan liittyvistä toimista, sekä siitä, mikä on kansallisten uudistusohjelmien koordinoimista tai seurannasta vastaavien ja toisaalta niiden toteuttamisesta vastaavien virastojen suhde. Jo pienikin tämän suuntainen selvennys kussakin jäsenvaltiossa auttaisi toimijoita parantamaan vaikutuksia olemalla yhteydessä asiaankuuluvaan tahoon.

8.3 ETSK katsoo, että kussakin jäsenvaltiossa käytettyjen osallistumuotojen täydellinen avoimuus sekä niiden prosessien ja välineiden kuvaus, joita valtiot aikovat käyttää, tekee kaikille aiempaa selvemmäksi, mitä on tapahtumassa sekä miten ja miksi niin menetellään.

8.4 ETSK katsoo, että Euroopan komission ja jäsenvaltioiden tulisi pikaisesti tarkistaa eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvien eri toimien ajoitusta. Nykyisten rakenteiden kaikkein sitkein haaste, josta lähes kaikki sidosryhmät ovat huomauttaneet, on se, että aikataulu ei jätä aikaa minkäänlaisen harkitun vastauksen laatimiseen tai asianmukaiseen keskusteluun. Jäsenvaltioiden olisi pikaisesti harkittava tällä hetkellä soveltamia aikatauluja sekä sitä, kuinka niitä voitaisiin kohtuullistaa.

8.5 ETSK kannustaa voimakkaasti alue- ja paikallisviranomaisia syventämään osallistumistaan Eurooppa 2020 -strategiaan kansallisessa viitekehityksessään ja suoraan EU tasolla. Alueiden komitean perustama Eurooppa 2020 -seurantafoorumi edustaa erinomaisesti tähän tavoitteeseen pyrkivää kehitystä. ETSK katsoo, että jäsenvaltioiden hallitusten olisi tuettava tällaista tiiviimpää osallistumista. Alue- ja paikallisviranomaisten näkemykset paikalliskehityksestä ja mahdollisista sovelluksista ovat keskeinen osa Eurooppa 2020 -strategian hyväksi toteutettavia toimia, jotta sen potentiaalia voidaan hyödyntää täysimääräisesti.

9. Kattavan pitkän aikavälin osallistumisprosessin kehittäminen Eurooppa 2020 -strategiaa ajatellen

9.1 ETSK uskoo, että olemassa on jo varsin hyödyllisiä malleja vankkojen rakenteiden luomiseksi pysyvälle vuoropuhelulle. ETSK katsoo, että Euroopan neuvoston laatimat menettelyohjeet⁽³⁾ kansalaisten osallistumisesta päätöksentekoon tarjoavat tälle työlle erinomaiset puitteet ja periaatteet, joita voidaan soveltaa Eurooppa 2020 -strategiaan. Tällaisia periaatteita hyödyntämällä Euroopan unioni ja jäsenvaltiot voivat johdattaa keskustelua asteittain osallistumisen tasolta toiselle aloittaen suhteellisen matalalta, missä keskitytään lähinnä **tiedon** jakamiseen, ja

jatkaen avoimen **konsultoinnin** kautta osallistujien kesken käytävään kehittäväan **vuoropuheluun** ja lopulta aidon **kumppanuuden** kehittämiseen. Näin tulevat läpikäydyiksi kaikki osallistumisprosessien merkittävät tasot sellaisina kuin ne on kuvattu menettelyohjeissa. ETSK katsoo, että Eurooppa 2020 -strategiaan liittyvissä prosesseissa tulisi alkaa siirtyä asteittain eteenpäin näiden osallistumistasojen mukaisesti. Menettelyohjeissa luetaan lisäksi joukko erittäin hyödyllisiä välineitä, joita voitaisiin soveltaa Eurooppa 2020 -strategian prosesseihin.

9.2 Jäsenvaltioiden järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan tulisi osallistua eurooppalaiseen ohjausjaksoon koko sen keston ajan. Eräs keskeisistä prosesseista **suunnittelun** alalla on kansallisten uudistusohjelmien laatiminen. Laatumisprosessin tulisi jäsenvaltioissa perustua laajaan ja nykyistä yhteistyöhöhenkempään vuoropuheluun työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa. Näillä toimijoilla on asiantuntemusta tavoitteiden asettamisesta ja ohjelmien ja strategioiden suunnittelusta esimerkiksi työllisyyden, koulutuksen ja sosiaalisen osallisuuden aloilla, minkä lisäksi ne ovat keskeisiä toimijoita näiden strategioiden täytäntöönpanossa.

9.3 Toinen eurooppalaisen ohjausjakson keskeisistä vaiheista on maakohtaisten suositusten julkaiseminen ja tarkistaminen. Eurooppalaisia työmarkkinaosapuolia ja järjestäytyntä kansalaisyhteiskuntaa tulee informoida ja kuunnella sen näkemyksiä kunkin jäsenvaltion maakohtaisista suosituksista. Ajoitus on tässä ratkaiseva: järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan tulee voida osallistua tulevia jaksoja koskevien näkymien suunnitteluun jo varhaisessa vaiheessa.

9.4 ETSK on aiemmissa lausunnoissaan ehdottanut vertailua tavaksi **mitata edistymistä** Eurooppa 2020 -strategian **täytäntöönpanossa**. Tässä yhteydessä kansallinen talous- ja sosiaalineuvosto tai vastaava elin analysoi ja asettaa omat tärkeimmät kriteerinsä käyttämällä hyödyksi Eurostatin internetsivuilla vapaasti hyödynnettävissä olevia tilastotietoja. Muutamat kansalliset talous- ja sosiaalineuvostot toimivat jo näin, ja muitakin tulisi siihen kannustaa. Tällaisen arvioinnin myötä sidosryhmät seuraavat jatkuvasti uudistusten täytäntöönpanoa, mikä muodostaa arvokkaan panoksen kansallisia uudistusohjelmia tarkistettaessa.

9.5 Keskustelua, jota jäsenvaltioissa käydään Eurooppa 2020 -strategian täytäntöönpanosta, olisi aktivoitava, ja valtiovallan olisi otettava käyttöön tehokkaampia palautemekanismeja, joiden avulla voidaan seurata kansalaisyhteiskunnassa ja työmarkkinaosapuolten keskuudessa nykyistä enemmän käytävän strategiaa koskevan vuoropuhelun vaikutuksia. Tässä yhteydessä kansalaisyhteiskunnan tarkkailijanrooli voi olla erityisen arvokas. Jäsenvaltioissa säännöllisesti järjestettävät konferenssit, joihin kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät osallistuvat, voisivat olla hyödyllisiä samoin kuin avoimet kuulemistilaisuudet, joissa parlamentti esittelee kansallisia uudistusohjelmia.

9.6 EU:n toimielinten tietoisuus tarpeesta konsultoida järjestäytyntä kansalaisyhteiskuntaa kasvaa jatkuvasti. Samalla suurin osa kansallisista talous- ja sosiaalineuvostoista ja vastaavista elimistä on vaikeuksissa. Tässä on ristiriita. Nämä organisaatiot saavat rahoituksensa useimmiten julkisista varoista, ja monissa jäsenvaltioissa niiden budjettia on leikattu roimasti. Tämä johtaa siihen, että kansalliset talous- ja sosiaalineuvostot tai vastaavat elimet keskittyvät ainoastaan kansallisiin painopisteisiin ja vähentävät osallistumistaan EU:n tasolla. EU:n toimielinten olisi

⁽³⁾ http://www.coe.int/t/ngo/code_good_prac_en.asp.

pohdittava, kuinka ne voisivat tukea ja auttaa näitä organisaatioita ainakin silloin, kun nämä antavat panoksensa eurooppalaiseen ohjausjaksoon.

9.7 Siitä, että käytössä on pääasiallinen yhteyspiste kansallisten talous- ja sosiaalineuvostojen ja vastaavien elinten kanssa toteutettavalle seurannalle, voi olla erityistä hyötyä. Tästä syystä Euroopan komissio voisi harkita sitä, että ETSK:n vastuulle annettaisiin kansallisten talous- ja sosiaalineuvostojen ja vastaavien elinten kanssa järjestettävän konferenssin organisoiminen vähintään kerran vuodessa ja että sitä tuettaisiin tässä asianmukaisesti. Konferenssi tulisi ajoittaa siten, että sen ajankohta sopii hyvin yhteen eurooppalaisen ohjausjakson kanssa, jotta siellä voitaisiin keskustella eurooppalaisesta ohjausjaksosta, Eurooppa 2020 -strategiasta ja kyseisten neuvostojen panoksesta ja parhaista käytänteistä tällä alalla.

10. Sidosryhmät

10.1 ETSK katsoo, että myös sidosryhmät voisivat uudistaa sitoumuksensa Eurooppa 2020 -strategiaan liittyviin prosesseihin. Vaikka ensisijainen vastuu asiassa säilyisikin jäsenvaltioilla ja niiden tulisi tarkistaa kumppanien osallistumiseen liittyviä prosessejaan, sidosryhmät voisivat itse kuitenkin oppia toisiltaan ja kohdistaa pyrkimyksensä luottavamemmin suoraan EU:n toimielimiin ja valtiovaltaan. Samalla tavoin, ja riippumatta siitä, että valtiovaltan on tarkasteltava pikaisesti uudestaan prosessien ajoitusta, sidosryhmien olisi parannettava EU:n ohjausjakson vaiheiden ottamista ennakoita huomioon.

11. Työllisyyttä, köyhyyttä ja syrjäytymistä koskevia erityisehdotuksia

11.1 ETSK:lle esittämässään lausuntopyyntössä puheenjohtajavaltio Kypros korostaa erityisesti tarvetta panostaa nykyistä enemmän siihen, että lisätään kansalaisyhteiskunnan osallistumista politiikkojen toteuttamiseen ja seurantaan köyhyyden ja syrjäytymisen kaltaisilla aloilla. ETSK katsoo, että asianomaisten toimijoiden osallistuminen järjestelmälliseen ja säännölliseen vuoropuheluun EU- ja jäsenvaltiotasolla vaikuttaa ratkaisevasti mahdollisuuksiin löytää tehokkaita ratkaisuja näillä politiikanaloilla.

11.2 On suotavaa kehittää **kumppanuusyhteistyötä** ja järjestelmällistä vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa politiikkojen muotoilun, täytäntöönpanon ja seurannan aloilla köyhyyttä ja syrjäytymistä torjuvan foorumin työskentelyn puitteissa. Köyhyyden ja syrjäytymisen kaltaisilla aloilla kansalaisyhteiskunnan toimijat ovat usein ensimmäisiä, jotka panevat merkille uusia suuntauksia ja yhteiskunnallisia kehityskulkuja ja suuntaavat huomiota niihin. Niiden toiminta on kohdennettu käyttäjänäkölle ja ennaltaehkäisevään työhön, mutta myös näille kohderyhmille suunnattujen innovatiivisten palveluiden kehittämiseen ja toteuttamiseen, ja se tarjoaa näin arvokasta

tietoa ja kokemusta köyhyyden ja syrjäytymisen vastaiseen strategiaan työhön. Tässä kohdin ETSK korostaa niiden yhteisöta- louden ja valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden strategista roolia, joiden tavoitteena on vähentää köyhyyttä, edistää uusien työtilaisuuksien syntymistä ja kehittää palveluja, jotka täyttävät luovalla tavalla yhteiskunnan tarpeita.

11.3 Näitä politiikanaloja tarkasteltaessa on tärkeää mainita sosiaalisen suojelun komitean (*Social Protection Committee*) esittämät nk. jäsenvaltioiden sosiaalialan raportit (*National Social Reports*, NSR), jotka täydentävät kansallisia uudistusohjelmia. Näissä avoimeen koordinoitimenetelmään perustuvissa raporteissa arvioidaan Eurooppa 2020 -strategian sosiaalista ulottuvuutta. Raporteissa yksilöidään kiireellisimmät uudistukset vuotuisen kasvustrategian pohjalta sekä tehdään ehdotuksia konkreettisiksi toimiksi. On keskeisen tärkeää käynnistää prosessi, jonka avulla voidaan nykyistä paremmin **ottaa asiaankuuluvat sidosryhmät mukaan jäsenvaltioiden sosiaalialan raporttien laatimiseen**, mitä ei tällä hetkellä tapahdu riittävästi, sekä nivoa ne nykyistä paremmin kansallisiin uudistusohjelmiin. On hyvin tärkeää, että sosiaaliseen suojeluun sovellettavaa avointa koordinoitimenetelmää vahvistetaan siten, että lähtökohtana ovat yhdenmetyt kansalliset strategiat, jotta voidaan luoda nykyistä vahvempi yhteys Euroopan köyhydentorjuntafoorumiin.

11.4 EU-tasolla järjestettävän **vuotuisen köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen tapahtuman** jatkotoimena tulee järjestää vastaava kuuleminen jäsenvaltiotasolla yhteistyössä viranomais- ten, köyhyydessä elävien, valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden, yhteisöta- louden organisaatioiden, työmarkkinaosapuo- lten ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa. Ta- voitteenä on tutkia yhdessä näiden politiikanalojen edistystä ja puutteita sekä suositella uudistuksia. Ajallisesti tämän tulee ta- pahtua samassa tahdissa kansallisten uudistusohjelmien laatimisen kanssa.

11.5 Myös **jatkuvat vuoropuhelutapahtumat ja neuvotte- lut** erityiskysymyksistä tulee suunnitella etukäteen, jotta asiasta kiinnostuneet toimijat voivat ilmoittaa kiinnostuksensa. Kump- panuusyhteistyöhön tulee kuulua myös vuotuisen kasvun- teen sosiaalisten vaikutusten ja edistys- tarkastelu.

11.6 Kansalliset uudistusohjelmat ja jäsenvaltiokohtaisten ta- voitteiden asettaminen ovat keskeisiä tekijöitä Eurooppa 2020 -strategian toteuttamisessa ja köyhyyden torjunnan poliittisissa strategioissa. On tärkeää **varmistaa, että köyhyyden vähentä- mistavoite on oikein määritelty** siten, että köyhyyden ja ka- sautuvan syrjäytymisen vaarassa olevat ryhmät kuuluvat siihen. Näin voidaan varmistaa, että strategiat ja uudistukset kohdenne- taan tehokkaasti näihin ryhmiin. Osallistaminen ja kumppanuus kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa on keskeisen tärkeää, sillä nämä toimijat huomaavat usein aikaisin uudet riskiryhmät ja syrjäytyneiden ryhmien riskien lisääntymisen.

Bryssel 12. heinäkuuta 2012

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Staffan NILSSON